

מדריך הביקור

טירת
שנונסו

טירת שנונסו, טירת הנשים

קתרין בריסונה 1494 - 1526
קתרין בריסונה שהייתה רעייתו של תומא בוייה, שר האוצר של פרנסואה הראשון, היא זו שפיקחה בפועל על בניית הטירה המקורית, שנקראת מאז בית בוייה (Logis Bohier) ובנתה על פי תוכניות של ארמון ונציאני. היא גם הראשונה מבין "הגבירות" של שנונסו שמילאה תפקיד חשוב בעיצוב המבנה וגניו.

דיאן מפוטאיייה (1499 - 1566) (**Diane de Poitiers**)
בשנת 1547, הנרי השני מלך צרפת העניק במתנה את טירת שנונסו לדיאן דה פואטייה, המאהבת המלכותית החביבה עליו, שניחנה ביופי, אינטליגנציה וחוש עסקי... היא הקימה בטירה גנים מרהיבים ביופיים שהיו בין המרשימים והמודרניים ביותר בתקופת זו. גם הגשר המפורסם שעל נהר השר (Cher) נבנה ביזמתה, ובכך היא העניקה לשנונסו את הארכיטקטורה יוצאת הדופן שלה, היחידה מסוגה בעולם.

קטרינה דה מדיצ'י (1589 - 1519) (**Catherine de Médici**)
קטרינה דה מדיצ'י הייתה אלמנתו של המלך הנרי השני, ולאחר מותו היא הרחיקה את דיאן, הפכה הגנים של הטירה למפוארים יותר והמשיכה את עבודות הבנייה והארכיטקטורה. היא הקימה את הגלריה בת שתי הקומות כדי לערוך במקום נשפים מפוארים. לאחר עלייתה לשלטון, קטרינה דה מדיצ'י ניהלה את הממלכה שלה מחדר העבודה הירוק (Cabinet Vert). היא הביאה לשנונסו את הפאר וההדר האיטלקיים וביססה את סמכותו של המלך הצעיר, בנה.

לואיז דה לורן (1601 - 1553) (**Louise de Lorraine**)
בשנת 1589, עם מותו של בעלה הנרי השלישי, לואיז דה לורן עזבה את הטירה ולבשה בגדי אבל לבנים לפי מנהגי האבל המלכותיים שהיו נהוגים אז. היא נשכחה במהרה, והתקשתה לשמור על אורח חיים של מלכה אלמנה. היא הקדישה את זמנה לקריאה, ליצירה ולתפילה. מותה ציין את סוף הנוכחות המלכותית בשנונסו.

לואיז דופאן (1799 - 1706) (**Louise Dupin**)
במאה ה-18, לואיז דופאן, אשה מעודנת ובעלת טעם משובח שמיצגת היטב את תקופת ההארה, העניקה הדר מחודש לטירה. היא הקימה במקום "סלון" (מרכז למפגשים חברתיים ותרבותיים) בולט, והקיפה את עצמה בטובי הסופרים, המשוררים, המדענים והפילוסופים של תקופתה, ביניהם מונטסקייה, וולטר ורוסו. לואיז דופאן התגייסה בכל מאוזה להגנה על טירת שנונסו, והצילה אותה בזמן המהפכה הצרפתית. היא קבורה בפארק דה פרנקיי.

אפולין (1862-1776) (**Apolline**), **רוזנת וילנב**
בשנת 1799 נישאה אפולין דה גיברט לרוזן מוילנב, היורש של טירת שנונסו דרך אחותו של סבתו, לואיז דופין. הם התמסרו להשבת ימי הזוהר של הטירה באמצעות שיקום המונומנט ושחזור הגנים. רוזנת, שהייתה חובבת בוטניקה נלהבת, נטעה את עצי הדולב לאורך הגראנד אלה המפורסמת, שיקמה את הגן הירוק והחזירה את עצי התות הלבנים.

מרגריט פלוז (1902 - 1836) (**Marguerite Pelouze**)
במאה ה-19, מרגריט פלוז, בת למעמד הבורגני - תעשייתי, החליטה בשנת 1864 להפוך את המונומנט הייחודי והפארק שלו לחלון הראווה של הטעם הראוותני שלה. היא הוציאה הון תועפות לשיקום האחוזה על מנת לשחזר את המראה שהיה בתקופתה של דיאן דה פואטייה. אך היא ירדה מנכסיה עקב הסתבכות בפרשיה פוליטית אפלה. טירת שנונסו נמכרה, ולאחר מכן נומכרה עוד פעם שוב ושוב, עד שנת 1913.

סימון מנייה (1972 - 1881) (**Simonne Menier**)
במהלך מלחמת העולם הראשונה, הרחק מהשוחות בשדה הקרב, גם טירת שנונסו חוותה את פצעי המלחמה. סימון מנייה, אחות בכירה, ניהלה בית חולים שהוקם בשתי הגלריות של הארמון. היא מימנה את עבודות השיפוץ ואת רכישת כל הציד הנחוץ מכספי משפחתה (יצרני השוקולד Menier). עד שנת 1918 טופלו במקום ותרם 2000 פצועים. מעשי הגבורה של סימון נמשכו גם במלחמת העולם השנייה, וידוע שהיא השתתפה בפעולות במסגרת הריסטנס (ההתנגדות לנאצים) בין השנים 1939 - 1945.

תומאס בוייה ורעייתו קתרין בריסונה היו אלה שבנו את **טירת שנונסו** על **נהר השר** במאה ה-16, לשם כך הם הרסו את **המצודה** ואת **הטחנה** המבוצרת של משפחת מרקה שהייתה במקום, הם שימרו רק את **המגדל של מרקה** (Tour des Marques), אותו שיפצו על פי הסגנון של תקופת הרנסאנס. החצר הקדמית מוקפת בחפירים ומזכירה את התבנית הארכיטקטונית של הטירה העתיקה מימי הביניים. ליד המגדל, שרדה גם **הבאר** שעליה עיטורים בדמויות של כימרה ונשר, הסמל של משפחת מרקה.

כשמתקרבים לעבר הארמון, שנבנה על **עמודי הבסיס של תחנת הקמח המבוצרת העתיקה**, מגלים **דלת כניסה מונומנטלית**. הדלת מתקופתו של המלך פרנסואה הראשון עשויה מעץ מגולף וצבוע, ועליה מוצגים, מצד שמאל, סמל האצולה המשפחתי של תומאס בוייה, מימין, סמל האצולה המשפחתי של רעייתו קתרין בריסונה, מי שבנו את שנונסו - ומעליהם דמות של סלמנדרה, המסמלת את המלך פרנסואה הראשון, ומעליה הכתובת: *FRANCISCUS DEI GRATIA FRANCORUM REX* - ("פרנסואה, *בחסד האל, מלך צרפת, וקלוד, מלכת צרפת*).

המרפסת ומגדל מרקה

על הקירות עדיין מופיעות כתובות באנגלית עתיקה שהושארו שם על ידי השומרים הסקטיים של המלכה מארי סטיוארט, ושתוארכו משנת 1543: "זעמו של האדם אינו מקיים את צדקת האלוהים" ומשנת 1546 "אל תתנו לרוע להביס אתכם".

על הקירות מופיעים ציורים בנושאים דתיים: סאסופראטו (Il Sassoferrato): הבתולה בצעיף הכחול

- אלונזו קאנו (Alonso Cano): ישו מטיף לפרדיננד ואיזבל

- ז'ובנה: העלייה השמיים

- סבסטיאנו דל פיומביו (Sebastiano del

Piombo): קבורה

- מורילו (Murillo): סאנט אנטואן מפדובה

- האסכולה הצרפתית מהמאה ה-15: הבשורה.

חדר התפילה (הקאפלה) ניצל במהלך המהפכה הצרפתית תודות לרעיון של מאדאם דופאן, בעלת המקום בתקופה ההיא, שהפכה אותו למחסן לבולי עץ וכך והצליחה להסתיר את אופיו הדתי.

מאולם השומרים, נכנסים לחדר התפילה דרך דלת שמעליה ניצב פסל של מריה הבתולה.

הלוחות של דלת זו עשויים מעץ אלון ועליהם מוצגים ישו הנוצרי ותומאס הקדוש, עם ציטוט של טקסט מהאוונגליון של ז'אן הקדוש: "TUUM HUC - DNS MEUS ET DEUS ME" ("קרב את האצבע שלך הנה - אתה אדוני ואלוהי").

היטראז'ים מהמאה ה-20 (שנת 1954) נוצרו על ידי

אמן הזכוכית מקס אינגרנד (Max Ingrand). הם החליפו את החלונות המקוריים שנהרסו בהפגזה

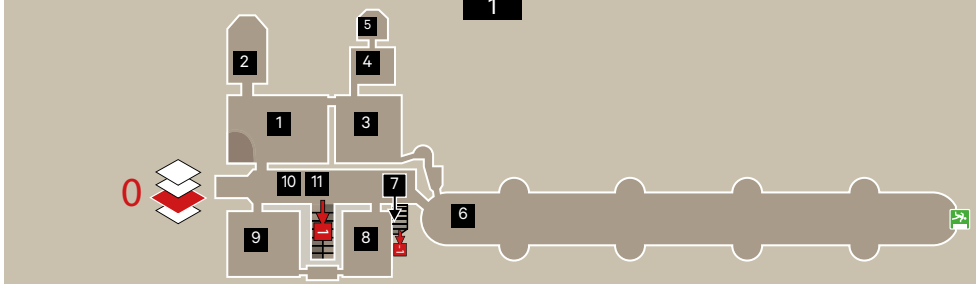
בשנת 1944. בכניסה מימין, ניתן לראות בתולה וילד משיש קאררה, יצירתו של מינו דה פיאזולה

(Mino da Fiesole). במרכז הכניסה ניצבת הגלריה המלכותית שנבנתה בשנת 1521, שהייתה מקום

מושבן המלוכה במהלך המיסה. מימין למזבח מוצבת שידה מגולפת באבן בעבודת

יד ומעוטרת באות האבירות של משפחת של בויה.

חדר התפילה

על הקירות, סדרה של שטיחי קיר פלמיים מהמאה ה-16, המתארים סצנות מחיי הארמון, למשל הצעת נישואין, מסע ציד ועוד. תיבות האוצר נוצרו בסגנון גותי ובסגנון של תקופת הרנסאנס. במאה ה-16, הן שימשו כדי לשנע את כלי הכסף, כלי האוכל ושטיחי הקיר שעמם חצר המלך עברה ממעון אחד לשני.

על התקרה בעלת הקורות הבולטות, שזורות שתי אותיות "C", האות הראשונה של שמה של קטרינה דה מדיצ'י.

על הרצפה ניתן לראות שרידים של קרמיקה מהמאה ה-16.

בחדר זה התקבצו החיילים החמושים שתפקידם היה לשמור על משפחת המלוכה.

סמל הגבורה של תומא בויה מעטר את האח מהמאה ה-16. על הדלת שעשויה מעץ אלון (גם היא מתקופת הרנסאנס), מופיע הסמל המשפחתי של תומא בויה וקתרין בריסונה, מתחת לדמויות של הקדושים שמגנים עליהם (סנט קתרין וסנט תומא). "S'il vient à point, me souviendra". "אם אצליח לסיים את הבנייה, יזכרו אותי"

אולם השומרים

חדר זה היה חדרה של המאהבת המלכותית של המלך הנרי השני, דיאן דה פואטייה, לה העניק במתנה את שנוסו. בשנת 1559, עם מותו של הנרי השני, שנהרג בנסיבות יוצאות דופן על ידי גבריאל מונטגומרי, מפקד יחידת השומרים הסקוטיים שלו במהלך תחרות ספורט, אלמנתו, המלכה קטרינה דה מדיצ'י, קיבלה מדיאן בחזרה את טירת שנוסו, ונתנה לה במקומה את טירת שומון-סור-לואר (Chaumont-sur-Loire). ראשי התיבות של הנרי השני וקטרינה דה מדיצ'י מתנוססים על גבי **האח של ד'אן גוג'ון (Goujon)**, פסל צרפתי מאסכולת פונטייבלו: האותיות H ו-C שזורות זו בזו, ונראה כאילו הן יוצרות גם את האות D של דיאן דה פואטייה. שיפון האח בוצע תודות למאמציה של מאדאם פלז. **מיטת האפיריון**, הכורסאות של הנרי השני עם כיסויי עור מקורדובה והשולחן המשובץ המקסים שנמצאים ליד המיטה הם בסגנון הרנסאנס. **פסל ברונזה יפהפה** של דיאן ד'אנט מהמאה ה-19 מנציח את זכרה של האובדת המלך. כדאי לשים לב גם לציור שמעל האח, פורטרט של קטרינה דה מדיצ'י שצויר על ידי **יובאג' (Sauvage)**.

חדרה של דיאן דה פואטייה

מסביב לדלת ישנם שני ארונות איטלקיים מהמאה ה-16.

על הקירות, אוסף ציורים שהחשובים מביניהם הם:

- **טינטורה (Tintoret)**: מלכת שבא ופורטאט של כלב

- **ג'ורדנס (Jordaens)**: בת הים השיכורה

- **גולזיוס (Golsius)**: שמשון והאריה

- **ריברה (Ribera)**: שלושה בישופים

- **ז'ובנא (Jouvenet)**: ישו מגרש את הסוחרים מבית המקדש

- **ספרנגר (Spranger)**: סצנה אלגורית מצוירת על מתכת

- **וורונז (Véronèse)**: מחקר על ראש של אשה

- **ואן דייק (Van Dyck)**: אהבת הקוף

- **אנדריאה דל סרטו (Andrea del Sarto)**: המשפחה הקדושה

- **בסאנו**: סצנות מחייו של בנדיקטוס הקדוש

- **קורג'י**: קדושה מעונה

- **ז'ובנא:הליודור (Héliodore)**

- **פוסין (Poussin)**: הטיסה למצרים, חטיפת הבה, חטיפת גנימד.

חדר זה, שנקרא "החדר הירוק" על שם הצבע האהוב על קטרינה דה מדיצ'י, כפי שמעידה התקרה המקורית **מהמאה ה-16**, היה חדר העבודה שלה. לאחר מותו של בעלה הנרי השני, היא הפכה לעוצרת של הממלכה ושלטה בצרפת מחדריה. על התקרה ניתן לראות את שתי האותיות "C" שזורות זו בזו, המציינות את ראשי התיבות שלה.

החדר הירוק

בחדר הקטן ששימש כחדר העבודה של קטרינה דה מדיצ'י, היא הציבה את הספרייה העשירה שלה. מכאן מתגלה הנוף עוצר הנשימה של נהר השר, האי והגן של דיאן.

התקרה שנבנתה בשנת 1525 בנויה מריבועי עץ אלון בסגנון איטלקי, שממנה תלויים מפתחות קטנים, היא אחת מתקרות הריבועים הראשונות הידועות בצרפת.

הספרייה

מהחדר של דיאן דה פואטייה, מגיעים **לגלריה** דרך מעבר קטן.

בשנת 1576, על פי התכניות של פיליברט דה ל'אורם, קטרינה דה מדיצ'י הורתה לז'אן בולאנט לבנות גלריה על הגשר של דיאן דה פואטייה.

אורך הגלריה 60 מ', רוחבה 6 מ', והיא מקבלת תאורה טבעית באמצעות 18 חלונות. רצפת הגלריה מרוצפת במרצפות טופו (אבן גיר נקבובית מעמק הלואר) ואריחי צפחה, והתקרה שלה עשויה מקורות עץ חשופות. היא שימשה כאולם נשפים מרהיב ומפואר.

הגלריה נחנכה בשנת 1577 במהלך החגיגות שקטרינה דה מדיצ'י ערכה לכבוד בנה, המלך הנרי השלישי.

בשני הקצוות של הגלריה ניצבים **מבני אח יפהפים מתקופת הרנסאנס**, אחד מהם מוצב רק כקישוט סביב הדלת הדרומית שמובילה לגדה השמאלית של נהר השר.

הגלריה

בתחילת המאה ה-19, הגלריה עוטרה במדליונים שמקורם ב-Musée des Petits Augustins, עליהם חרוטות דמויות היסטוריות מפורסמות.

במהלך מלחמת העולם הראשונה, מסייה גאסטון מנייה, הבעלים של שנונסו, שילם עבור הקמת **בית חולים** שמחלקותיו השונות שכנו בכל אולמות הטיירה.

במהלך מלחמת העולם השנייה, **נהר השר היה קו הפרדה** בין הכוחות. בתקופה זו הכניסה לארמון הייתה באזור הכבוש (בגדה הימנית). בזכות הגלריה, שדלתה הדרומית הובילה אל הגדה השמאלית של הנהר, לוחמי הרזיסטאנס (המורדים בכיבוש הנאצי) הצליחו להבריח אנשים רבים לאזור החופשי.

משני צידיה: שלושה פורטרטים של גברים שצויר על ידי רייבסטין (RAVESTYN), **פורטרט עצמי של ואן דייק** (VAN DYCK) ואשה עם צווארון של **מיארבל** (MIEREVELT).

לידם, פורטרט גדול של לורה ויקטואר מנצ'יני (LAURE VICTOIRE MANCINI) מוצגת כדיאן הציידת. לורה ויקטואר מנצ'יני הייתה אחייניתו של מאזארין, רעייתו של לואי השני דוכס ואנדום, דוכסית מרקר, והבעלים של טירת שנונסו במאה ה-17.

מסביב לחלון: ארכימדס שצויר על ידי **זורבאן** (Zurbaran) וכן שני בישופים (מתחילת המאה ה-17). **האסכולה הגרמנית מהמאה ה-15**.

מימין לארובה, היצירה 'שלושת הגרציות' של **ואן לו** (Van Loo) בה מצוירות העלמות לבית מנסלה: גב' דה שאטורו, גב' דה וינטימיל, גב' דה מאיי, שלוש אחיות, שהיו המאהבות של המלך לואי ה-15.

באולם זה נמצא אחד **ממבני האח היפים ביותר מתקופת הרנסאנס**. על הכיסוי של האח, מתנוסס המשפט המפורסם של תומא בוייה: "אם יושלם, יזכרו אותי" - המזכיר את סמלי האבירות של משפחתו שמופיעים מעל הדלת, מעוטרים בשתי דמויות של בנות-ים.

הרהיטים כוללים שלושה מזנונים צרפתיים מהמאה ה-15, **ארון איטלקי מרהיב מהמאה ה-16** בציפוי אם הפנינה ושנהב עם חריטות עדינות, מתנת נישואין עבור המלך פרנסואה השני ומארי סטיוארט.

על הקיר מופיע פורטרט של דיאן דה פואטייה בתור דיאן הציידת שצויר על ידי **פרימטיצ'ו** (PRIMATICCIO), צייר מאסכולת פונטנבלו. על המסגרת של התמונה שצוירה בארמון שנונסו בשנת 1556, מופיעים סמלי האצולה של דיאן דה פואטייה, דוכסית מחוז אטמפ (ÉTAMPES).

הסלון של המלך פרנסואה הראשון

- **אזור אחסון המזון** הוא המקום שבו אחסנו את מוצר המזון

- אל המטבח עצמו מוביל **גשר**. כשעוברים על הגשר מקצה לקצה, אפשר להבחין ברציף שבו עגנו ספינות האספקה שהגיעו לארמון (על פי האגדה הוא כונה '**המרחצאות של דיאן**' או '**מרחצאות המלכה**').

במהלך מלחמת העולם הראשונה המטבחים מתקופת הרנסאנס צוידו בציד המודרני הנדרש כדי להפוך את הטירה לבית חולים.

מטבחי טירת שנונסו נמצאים במרווח שבין הבסיסים של שני העמודים התומכים הענקיים הראשונים שניצבים על קרקעית נהר השר.

המשרד (L'office) הוא אולם נמוך שמורכב משני קמרונות בעלי צלעות מצטלבות. האח מהמאה ה-16 הוא הגדול ביותר בארמון, ולצדו נמצא תנור לאפיית לחם.

המשרד שימש בו זמנית:

- **כחדר האוכל** לעובדי הטירה, וקודם לכן עבור אצילים והגברים ששירתו את לואיז דה לורן.

- **האיטליז** שעל קירותיו עדיין ניצבים הווים שעליהם נתלו החיות שניצודו וקרשי החיתוך ששמשו להסרת העור וההכנה לבישול.

המטבחים

בסלון ניתן להתרשם מאוסף ציורים צרפתיים מהמאות ה-17 וה-18:

- **ואן לוו (Van Loo)**: פורטרט של המלך לואי ה-15.

- **נטייה (Nattier)**: הנסיכה מרוהן.

- **נאטשה (Netscher)**: דיוקן של שאמיאד, שר בממשלתו של לואי ה-14 ודיוקן של גבר.

- **Jean Ranc**: דיוקן של פיליפ החמישי, מלך ספרד, ונכד של לואי ה-14.

בנוסף, דיוקן גדול של סמואל ברנאר (SAMUEL BERNARD), הבנקאי של לואי ה-14, שצויר על ידי **מיניאר**. סמואל ברנר היה עשיר מאד, והיה גם אביה של **גברת דופאן**, שהדיוקן שלה, שצויר על ידי **נאטייה** מדגיש את החן והחכמה שלה. **לואיז דופאן** (1706 - 1799), סבתו של ג'ורג' סאנד באמצעות נישואים, הייתה הבעלים של ארמון שנוסד במאה ה-18. היא הגנה על האנציקלופדיסטים, ואירחה בארמון את וולטר, רוסו, מונטסקייה, דידרו, ד'אלמבר, פונטנל, וברנרדאן דה סאן פיייר. מאדאם דופאן נחנה ביופי, נדיבות ואינטליגנציה, והשכילה להגן על ארמון שנוסד מההרס של המהפכה הצרפתית.

על מנת לציין את הביקור שערך בטירת שנוסד ב-14 ביולי 1650, העניק לואי הארבעה עשר לדודו סזאר, דוכס ונדום, את פורטרט שצויר על ידי **ריגו (Rigaud)**. הפורטרט ממוסגר במסגרת עץ שנבנתה על ידי **לפוטרה (Lepautre)** מארבע חתיכות עץ ענקיות, **הרהיטים** מכוסים בשטיחי הובוסון **והשידה**, מעשי ידיו של חרש העץ הידוע, **בולה (Boulle)**.

הארובה **מתקופת הרנסנס** מעוטרת בסלמנדרה וסמור, הסמלים של פרנסואה הראשון ואשתו קלוד. מסביב לתקרת הקורות החשופה ישנו כרכוב הנושא את ראשי התיבות של בוהייר (T.B.K.). על החומה המזרחית מופיע ציור של ישו התינוק ויוחנן המטביל, מאת **רובנס**, שנקנה על ידי ז'וזף בונפרטה, שמונה למלוך על ספרד על ידי אחיו, נפוליאון הראשון.

סלון לואי ה-14

הפרוזדור בנוי כולו משורה של **קמרונות מצולעים** שפסגותיהם מנותקות זו מזו, ויוצרות קו שבור. הקימורים מעוטרים בעלים, בשושנים, ראשי מלאכים, כימרות וקרנות שפע. עיטורים אלה נוספו בשנת 1515, והם מהווים אחת מהדוגמאות היפות ביותר של פיסול דקורטיבי מתקופת הרנסאנס הצרפתית הראשונה. בכניסה מעל הדלתות, בתוך שתי נישות ניצבים **פסלים** של הקדוש ז'אן בפטיסט (המגן הקדוש של ארמון שנוסד) ודמות של מדונה איטלקית על פי והסגנון של לוקה דלה רוביה. **שולחן הצייד** שעשוי משיש איטלקי מעוטר באריה ונציאני, הוא מתקופת הרנסנס. בסוף הפרוזדור ניתן למצוא פסל עץ של הבתולה עם ילד מהמאה השמונה עשרה. מעל דלת הכניסה מופיע ויטראג' מודרני משנת 1954, שנוצר על ידי רב אמן הזכוכית מקס אינגרנד (Max Ingrand) בו מוצגת האגדה של סאנט הובר.

הפרוזדור

בתוך האולם ישנה **דלת מעץ אלון מהמאה ה-61** שמובילה אל חדר המדרגות. על הלוחות המגולפים של שלה מוצגות הברית הישנה (בצורת דמות של אשה עם עיניים מכוסות, מחזיקה ספר ומקל של עולה לרגל) והברית החדשה, (בצורת אשה בפנים חשופות, מחזיקה נוצה וגביע) **גרם המדרגות** שמוביל לקומה הראשונה הוא יוצא דופן, מכיוון שזהו אחד מגרמי המדרגות הישרים הראשונים - שנקרא גם מעקה מול מעקה. הוא נבנה בצרפת על פי הבנייה שהייתה נהוגה באיטליה. מעל גרם המדרגות ישנם קמרונות מצולעים שנחתכים בזוויות ישרות. נקודות המפגש של הצלעות מעוטרות בפיתוחים, והתיבות מעוטרות בדמויות אנושיות, פירות, ופרחים (בזמן המהפכה הצרפתית חלק מהמוטיבים הללו נהרסו באמצעות פטיש). גרם המדרגות כולל שני מעקות ובסופו ישנו משטח שטוח שיוצר אכסדרה עם מעקה, משם ניתן להשקיף על נהר השר. בתחילת גרם המדרגות השני מופיע עיטור **מדליון** עתיק ויפהפה בו מוצג חזה וראש של אשה עם שיער פזור.

המדרגות

משמאל לאח, בחלק **ממשיח קיר מהמאה ה-16** מוצגת סצנה מחייו של שמשון הגיבור. פריטי הריהוט כוללים מיטת אפיריון גדולה, שני מזנונים בסגנון גותי שעליהם ניצבים שני פסלי ראש וזחה של נשים מעץ צבעוני מהמאה ה-15, ארגז נסיעות ממוסמר, שתי כורסאות ושני שולחנות מתקופת הרנסנס, כולל שולחן הטירה. על הקירות:

- **תמונה של רובנס (Rubens):** סגידה למלכים החכמים, שנרכשה ממלך ספרד, חלק קטן מהיצירה השלמה שנמצאת במוזיאון פראדו.
- **מיניאר (Mignard):** דיוקן של הדוכסית מאולון.
- **האסכולה האיטלקית מהמאה ה-17:** אפולו אצל אדמטוס הארגונאוס.

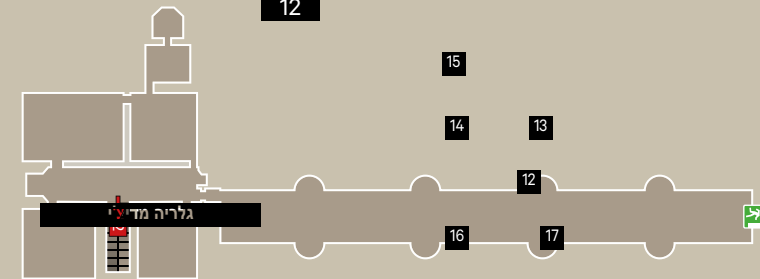
שמו של החדר קרוי על שם שתי בנותיה ושלוש כלותיה של קתרין דה מדיצ'י.

בנותיה: מרגריט דה ולואה - המלכה מרגו (שנישאה למלך צרפת אנרי הרביעי), אליזבת דה ולואה, נסיכת צרפת (שנישאה למלך ספרד פיליפה השני). מארי סטיוארט (אשתו של פרנסואה השני), אליזבת מאוסטריה (אשתו של שארל התשיעי) ולואיז מלורן (אשתו של אנרי השלישי) התקרה המעוטרת בקישוטים מהמאה השש עשרה נבנתה מלוחות תקרה של חדר הכניסה למגוריה של ולואיז מלורן.

הארובה היא מתקופת הרנסנס.

16 הקירות מכוסים ב**שטיחי קיר פלמיים מהמאה ה-16** ומתארים את: המצור על טרויה וחטיפת הלנה, המשחקים בקלוסיאום והכתרת המלך דוד.

חדר חמש המלכות

מהכניסה עוברים למרפסת שממנה ניתן להשקיף על **המגדל של מרקה ועל החצר הקדמית**. החצר בנויה על פי תכנית השטח של המצודה מימי הביניים. מימין נמצא הגן של דיאן דה פואטייה הגובל במרפסת, עליו שומר בניין ה-**Chancellerie** (ביתן ההנהלה). ממול נמצא הגן אינטימי יותר של קטרינה דה מדיצ'י, הכולל ברכת נוי במרכזו.

הכניסה לקומה הראשונה מרוצפת באריחי חרס קטנים שעליהם מוטבעת חותמת של שושן צחור וחרב. התקרה עשויה מקורות עץ חשופות. מעל הדלתות תלויים **מדליוני שיש** שהובאו מאיטליה על ידי קטרינה דה מדיצ'י, עליהם מופיעות דמויות של קיסרים רומיים: גאלבה, קלאודיוס, גרמניקוס, ויטליוס ונרון. סדרת ששת שטיחי הקיר של אודנארד **מהמאה ה-17, עליהם מוצגות** סצנות ציד על פי ציורים של ואן דר מולן (Van der Meulen).

האולם של קתרין בריסונה

בחדרה של קתרין דה מדיצ'י מתנוססת **תקרה מעץ עם עיטורים מרובעים**, צבועים ומזהבים. בריבועים מופיעים ראשי תיבות רבים. ניתן למצוא שם את סמלי האצולה של משפחת מדיצ'י ובמקום מרכזי שזורות זו בזו האותיות "C" ו-"H" המציינות את ראשי התיבות של קתרין והנרי השני. הריבועים האחרים מקושטים במוטיבים צמחיים מגולפים, שמתכתבים עם התקרה של חדר העבודה הירוק. מקורם של **הרהיטים העשירים והמגולפים** של החדר והמכלול הנדיר של **שטיחי הקיר הפלמיים** הוא מהמאה ה-16. בשטיחים אלה מוצג נושא תנ"כי: חייו של שמשון הגיבור.

חדרה של קתרין דה מדיצ'י

מחדרה של קתרין דה מדיצ'י ניתן לעבור לשתי דירות קטנות שמשמשות כחדרי תצוגה. בחדר הראשון ניתן להתפעל **מתקרה מרהיבה**, מציור יפהפה ואח אלגנטי, שמעידים על האופן שבו מאדאם דופאן 'ישטה את שונסו במאה ה-18. התקרה והאח בחדר השני שנפתח אל נהר השני הם בסגנון הרנסאנס. בחדר התצוגה נמצא **אוסף שלם ומגוון של ציורים**, חריטות וחיתומות המציגים את הטירה בתקופותיה השונות. מהמסמך הראשון בו הופיעה תזכורת של הגשר, שמתוארך למאה ה-16 בתקופת דיאן דה פואטייה, ועד לציורי האקורל של הארכיטקטים מהמאה ה-19, בחדר התצוגה ניתן להתחקות אחר כל השלבים המשמעותיים של בניית טירת שונסו, השינויים והפריקטים של הבעלים השונים, כולל הקמת הגנים.

חדרי התצוגה

בגלריית מדיצ'י החדשה, שנמצאת בקומה הראשונה של המוזיאון, נחשף **אוסף ייחודי של ציורים, שטיחי קיר, רהיטים וחפצי אמנות**: "טירת שונסו", ציור שמן של פייר ז'סטין אובריייה (**Pierre-Justin Ouvrié**), "נהר השר" **שטיחי קיר מנויי (Neuilly)** (1883), מזנון בעל שני חלקים מהתקופה הגבוהה, רהיטים מקוריים מארמון שונסו... וזאת מבלי לשכוח את **חדר הקוריזים**. חדר מקסים של **אטרקציות ודברים מוזרים, וכן מסמכים וארכיונים**, שמאפשרים להעריך טוב יותר את שלבי הבנייה של הטירה ואת האירועים החשובים במהלך ההיסטוריה שלה. סיור זה מועשר באמצעות הביוגרפיות של שש נשים יוצאות דופן שלקחו תחת חסותן את גורלו של הארמון לאורך מאות שנים.

גלריה מדיצ'י

של שטיחי קיר שמקורם בבריסל מהמאה ה-17, הם נקראים החודשים של לוקה: יוני (מזל סרטן, גז הכבשים), יולי (מזל אריה, ציד הנשרים), אוגוסט (מזל בתולה, תשלום לקוצרים). המודלים של ציורים אלה הם של לוקס ואן ליידן, חברו של הצייר אלברט דירר. מעל הארון תלוי ציור אנונימי מהמאה ה-16 בו מוצגת ססיליה הקדושה, הפטרונית של המוסיקאים. מעל הדלת תלוי ציור של פרנסיסקו ריבלטה: הילד והטלה.

חדר זה מוקדש לזכרה של גבריאל ד'אסטרה, המאהבת ואהבת חייו של המלך הנרי הרביעי, ואם בנו הלגיטימי סזאר דה ואנדום. התקרה עם קורות העץ החשופות, הרצפה, האח והרהיטים, כולם מתקופת הרנסאנס. שטיחי הקיר הפלמיים בסמוך למיטת האפיריון, שטיחי הקיר הפלמיים מהמאה ה-16 נקראים סצנות מחיי הטירה, אהבה. על שלושת הקירות האחרים פרוש אוסף נדיר מאד

חדרה של גבריאל ד'אסטרה

כדאי לשים לב:

- **תקרה** יפהפייה עם קורות עץ חשופות שתומכת בכרכוב מעוטר בציורי תותחים.
- **האח מתקופת הרנסאנס** נצבע בצבעים ועוטר בזהב במאה ה-19 ונוספו לו סמלי האצולה של תומא בוייה.
- על המסגרת של החלון הנפתח למערב מופיעים שני קריאטידים מעץ מהמאה ה-17.
- על הקירות פרושה סדרה של שלושה **שטיחי קיר שהובאו מבריסל במאה ה-17**. המחזור של סרס, המתאר את מיתוס התחלפות העונות: בשולים היפהפיים, הטיפוסיים לסגנון של בריסל, משולבים קישוטים של פירות ופרחים שיוצאים מתוך קרני שפע.
- מיטת האפיריון והרהיטים שבחדר זה נוצרו בתקופת הרנסאנס.
- משמאל לחלון: **מורילו (Murillo)**: דיוקן של יוסף הקדוש.

חדר זה מנציח את זכרו של סזאר, דוכס וונדום, בנו של המלך הנרי הרביעי וגבריאל ד'אסטרה, דודו של לואי ה-14, שהפך לבעליו של טירת שנונסו בשנת 1624. כדאי לשים לב:

האיש במסכת הברזל הוא בעצם בנה השני, פרנסואה דה ונדום, דוכס הבופור. הוא נכלא בוינסנס לאחר ניסיון ההתנקשות שלו בקרדינל מזרין, ונמלט בנסיבות מדהימות. בעקבות אירוע זה ניהל סזאר, דוכס וונדום, משא ומתן על נישואי בנו הבכור לואי דה מז'ור, עם אחייניתו של הקרדינל מזרין, לור ויקטואר מנצ'יני, על מנת לקבע את הפיוס. הטקס התקיים בשנונסו בנוכחות המלך לואי ה-14, המלכה האם והקרדינל ב-14 ביולי 1650. מסיבה זו ניתן למצוא דיוקנו של המלך - שנתרם על ידו - בסלון הנושא את שמו. הזוג הצעיר קיבל את טירת שנונסו כמתנת נישואים לרגל החתונה שהתקיימה בפריז ב-4 בפברואר 1651.

חדרו של סזאר דה וונדום

לאחר רצח בעלה המלך הנרי השלישי על ידי הנזיר ז'אק קלמאן ב-1 לאוגוסט 1589, לואיז דה לורן פרשה לטירת שונסו והקדישה את חייה להתבדלות ותפילה.

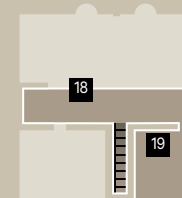
לואיז דה לורן הקיפה את עצמה במספר קטן של נאמנים, ולבשה תמיד לבן, צבע האבל המלכותי שהיה נהוג אז, וזכתה לכינוי "המלכה הלבנה". בזכות **התקרה המקורית**, הייתה אפשרות לשחזר את חדרה. לואיז התקשטה בסימני אבל: נוצות או דורבנים (שמסמלים כאב), דמעות כסף, אתים של קברנים, חבלים של אלמנות, כתר מקוצים, ובאות היוונית לאמדה (L) ראשי התיבות של שמה, לואיז, עטורה באות היוונית אטה, (H) ראשי תיבות שמו של הנרי השלישי, שדיוקנו, שצויר על ידי פרנסואה קלואה מתנוסס על המגדל הפינתי.

פסל גותי של ישו עם כתר הקוצים, הסצנה הדתית (פריט ממזבח מהמאה ה-16) ו**כריות הכריעה לתפילה** מדגישים כולם את האווירה האדוקה ונוכחות המוות בחדר זה.

פסל שיש מהמאה ה-14, מדונה די טרפאני מאת הפסל **נינו פיזאנו**. המיטה והרהיטים מקורם במאה ה-16.

הנזירות ממסדר הקפוצ'ינים שלואיז חפצה לאסוף סביבה, בקומה השלישית של הטירה, הגיעו למנזר שלהן רק במאה ה-17.

חדרה של לואיז דה לורן

בפרוזדור הזה שבקומה השנייה נשמרו השחזורים שבוצעו במאה ה-19 עבור מאדאם פלוז, הבעלים דאז, על ידי האדריכל רוגה, תלמידו של וילט לה דוק שימו לב ל**שטיחי הקיר מאודונארד מהמאה ה-16** המתארים את הקרב של קוסובו (15 ביוני 1389) התוצאות הלא ברורות של קרב זה בו נלחמו הנסיכים הנוצרים מהבלקן באימפריה העותמאנית הסתיים בהסכם שלום בין מלכת סרביה, מיליקה לבין הסולטן בייאזיד הראשון.

משני צידי שטיחי הקיר, תלויות שתי יצירות של **פייר ז'אסטין אוברייה**, חברו של דלה קרואה, המתארות את טירת שונסו. שני המזנונים, שני השולחנות והריצוף הם מתקופת הרנסאנס.

מסדרון בורבון וונדום

הגן של קתרין דה מדיצ'י

הגן הזה הוא "אינטימי" יותר (2 מ"ר), הזהוהגן של המלכה קתרין דה מדיצ'י, והוא ההתגלמות של העידון וטוב הטעם הנעלים ביותר.

השבילים מובילים למים ולפארק, ונשקף מהם הנוף המרהיב של צידו המערבי של הארמון. תכנון הגן מבוסס על חמישה משטחי דשא, המקובצים סביב ברכת נוי עגולה אלגנטית עם עצים תחומה בגדר חיה.

ממזרח, הגן גובל בחומה נמוכה, מרופדת בשושני "קלייר מאטין", שנשתלו על החפיר. שיחי הוורדים מטפסים על מוטות וחגורות לבנדר, גזומים נמוך ומעוגלים, דבר שיוצר עיצוב הרמוני. הנוף לכיוון צפון שמשקיף על הגן הירוק ועל פרדס החורף הוא פרי יצירתו של ברנאר פאליסי.

הגן של דיאן דה פואטייה

המבנה הזה לא השתנה מהיום שנוצר על ידי דיאן דה פואטייה, אך העיצוב העכשווי שלו בוצע על ידי אשיל דושן (1866-1947) ביתן ההנהלה, שהיה פעם ביתה של מנהלת האחוזת של קתרין דה מדיצ'י, משקיף על הגן הזה.

גבולות הגן מסומנים על ידי שתי שדרות אנכיות ושתי שדרות אלכסוניות שיוצרות שמונה משולשי דשא גדולים, מעוטרים בפרחי סנטולינה עדינים. המזרקה המקורית הוחזרה למקום כפי שהיה בתקופתה של דיאן דה פואטייה.

המרפסות המוגבהות שמגנות על הגן מהצפות של נהר השר מקושטות באגנים, ובהן ניתן לגלות שיחים, עצי טקסוס, טול, תאשור, ולורסטינוס שיוצרים שטיח בצבעים מרהיבים. בקיץ פורחים שם יותר ממאה שיחי היביסקוס המטפסים על מוטות. בין השיחים הללו ניתן למצוא ערוגות פרחים שמדגישות את התכנון הגיאומטרי הקפדני של הגן הזה.

מסביב לגן נשתלו שיחי ורדים מטפסים מסוג אייסברג, הם מכסים את הקירות שתומכים במרפסות.

גן רוסל פאז'

השרטוטים המקוריים של רוסל פאז' (RUSSELL PAGE) שנמצאו בארכיון המשפחתי ולא פורסמו מעולם, הם אלו שהעניקו השראה לגן זה. הגן, שנפתח בקיץ 2018 הוא מחווה אמיתית למעצב הנוף המהולל, שלו השפעה עמוקה על המעצבים הצעירים בני זמננו. חיות הבר של פרנסואה קסבייה ללאן, פסל ואמן ברונזה, הובאו כדי להעשיר את האחו של הגן ה"אנגלי" והוחזרו לשנונסו לאחר תערוכת הטרטוספקטיבה הנפלאה ב-1991. רוסל פאז' ופרנסואה קסבייה ללאן פותחים כאן בדו שיח אמנותי, ויוצרים מרחב שבו כל החלומות מותרים ובעלי חיים וצמחייה נפגשים... מתוך כל הגנים שנוצרו על ידי ראסל פייג', זהו הגן האידיאלי עבורו... בהשראת שירת הציפורים וצבעי הפרחים, כמו צייר המכין את פלטת הצבעים שלו. מטרת הגן היא לרגש אותנו ולהחזירנו אל הספונטניות של ילדותנו.

הגן הירוק

הגן הירוק תוכנן על ידי לורד סימור בשנת 1825 עבור הרזנזת מווילנב, בעלת הטירה בתקופה זו ובוטנאית ידועה, שביקשה ליצור פארק בסגנון אנגלי. הגן הירוק פונה לצד הצפוני של הגן של קתרין.

אוסף העצים יוצא הדופן מטיל צל על המדשאה הסגורה. מערך מיוחד זה של פריטים יוצאי דופן בעלי ענפים עתיקים מורכב משלושה עצי שקמה, שלושה אלונים כחולים, אשוח ספרדי, קטאלפה, עץ ערמונים, שני עצי אשוח מסוג דוגלאס, שני עצי סקויה, ארבה שחורה, אגוז שחור ואלון ירוק.

מול מזרקת הרנסנס, ההורטולוס (מיקרו-נוף) מציע מגוון צמחים וזני ענבים מעמק הלוואר. במאה ה-16, קתרין דה מדיצ'י בחרה לשים במקום זה את חיות הבית כלובי הציפורים שלה.

המבוך

בקרחת יער בשטח של 70 דונם ניתן למצוא את המבוך האיטלקי שנבנה לפי בקשת של קתרין דה מדיצ'י, בו נטועים 2000 טקסוס המשתרעים על פני יותר מדונם. במרכזו שוכן ביתן מוגבה ממנו ניתן להשקיף על כל האזור. המבנה הקטן הזה מצופה בנצרים חיים. ובסמוך, בראש גזע של עץ ארץ ניצבים פסל של נימפה הנושאת בכחוס, ומעליו פסל של ונוס. קורת עץ מנוקדת באגרטים בהם נטועים עצי תאשור וקיסוס מקיפה את כל המבוך, וניתן להשקיף ממנו לכיוון מזרח על פסלי הגבס המונומנטליים של ז'אן גוז'ון. פסלי הגבס, שנקראים קריאטידים, מציגים את פאלאס וסיבל, והטלמונים, הרקולס ואפולו, שבעבר קישטו את חזית הארמון, ולאחר מכן קובצו יחד באזור שמאחורי המבוך.

גן הירק והפרחים

גן הירקות והפרחים הפתוח למבקרים, הוא מקום אידיאלי לטיול. הגן מסודר ב-12 ריבועים שסביבם עצי תפוח וורדים מטפסים מסוג קווין אליזבת', בשטח של יותר מדונם. כעשרה גנים מגדלים שם כמאה זני פרחים לחיתוך, לצורך קישוט הארמון בפרחים, ויותר מ-400 שיחי ורדים ושושנים. המבקרים יכולים לגלות כאן סוגים רבים של ירקות וצמחים, וכן פרחים מרהיבים כמו טוברוז ואגפנטוס. שתי החממות העתיקות משמשות לגידול פקעות יקינתון, אמריליס, נרקיסים, צבעונים ויצירת זרעים. הציפורים ובעלי החיים של הפארק חופשיים לשוטט בפארק, לצד החמורים של שנונסו.

מבנה הכיפות

בתול בניין זה בעל הגג ה"אימפריאלי" או "פילברט", שנבנה על ידי קתרין דה מדיצ', נמצא בית המרקחת של המלכה, מרתף היין ומזנון החטיפים.

מרתף הכיפות

היקב של הארמון היה פעיל במשך מאות שנים, ובטיפוחם של הבעלים השונים, הכרמים הניבו במשך כל הזמן הזה יינות יוקרתיים. מרתף הכיפות, הוא מרתף היסטורי שבו קשתות יפהפיות מן המאה השש-עשרה ובו מספר חללים הבסר ניתן לסייר ולרכוש את יינות הארמון, שזכו לאישור תו התקן AOC Touraine Chenonceaux וכן מספר רב של מוצרים מתחום היין. במשך מרבית חודשי השנה המבקרים יכולים ליהנות מטעימות של יינות ארומטיים.

כיכר הרוקחים

גן צמחי המרפא החדש מלווה את פתיחת חדר הרוקחים ומעניק נופך נוסף לביקור בפארק. הארכיטקטורה שלו שואבת השראה ישירה מ"הגנים הפשוטים" באנגליה. בסופו של המסלול יש מזרקה נהדרת, מוקפת בשיחי קיסוס גזומים. יש במקום 45 צמחי מרפא וארומטיים, גם בעציצים וגם באדמה. צמחים הידועים עוד מימי הביניים בשל תכונות הריפוי שלהם או בשל טעמם: כולל סנטולינה מעוררת, פרג הידוע בסגולותיו המרגיעות, לענה המשמשת בהרכב של מוצרים פרמצבטיים רבים, אורגנו, אנטיביוטיקה טבעית, בזיליקום, מנטה, קמומיל והארטמיסיה המסתורית לטיפול בחום. המרשמלו זכה להערכה על ידי המצרים, שהוסיפו דבש לתערובת שלו, וייתכן שהוא היה הממתק הראשון בעולם!

בית המרקחת של המלכה

נבנה על ידי קתרין דה מדיצ', המפורסמת ביותר מבין "הגבירות" של שנוסו, ושוחזר במקום שבו היה פעם. האולם המוזיאוני בעל הממדים המרשימים מציג אוסף נדיר מאוד של כלי אלברלי (Albarelli), צנצנות לתרופות ועשבי מרפא, כלים לאחסון גלולות, כדי סירופ, כדי תריאק ומכתשים. מבנה הכיפות הוא אחד מהאתרים הכי מיוחדים בעמק הלואר. התרופות הראשונות דמו בהרכבן ל"שיקויי מכשפות": קרני צבי, עיני סרטנים, חשופיות, קרפדים... ריר של חלזונות (הנמצא בשימוש עד היום). לאחר מכן, הרוקחים הכינו תרכובות על בסיס צמחים. הנפוצים שבהם גודלו ב"גן הפיזי", שהיה המקור הרפואי העיקרי לצמחלי מרפא באותה תקופה. אולם פדגוגי מאפשר להציג את ההיסטוריה של הרוקחים ושל חלק מן הדמויות שליוו את המלכה, כמו נוסטרדמוס, המלומד בעל ההילה המסתורית...

חווה מהמאה ה-16

החווה מורכבת מקבוצת מבנים חקלאיים יפהפיים מהמאה ה-16, כולל האורות של קטרינה דה מדיצ'י, ולצידם גן הירק. במרכז הבניין שוכנת סדנת הפרחים שם עובדים שלושה מומחים לסידורי פרחים במשך כל השנה. חלק בלתי נפרד מהקסם של שנוסו הוא סידורי הפרחים שמורכבים בכל חדרי הטיירה מדי יום. הפרחים טריים וסידורי הפרחים המדהימים ממחישים את הרצון של הטיירה לקבל בברכה את פני המבקרים והאורחים במשך השנים.

בית החולים הצבאי

משנת 1914 עד 1918 הוסבה טירת שנוסו לבית חולים צבאי. בחצר החווה ישנו שחזור שמאפשר ללמוד על ההיסטוריה שלו. גסטון מנייה, סנטור מסיין-אט-מארן ולאחר מכן הבעלים של טירת שנוסו, הקים על חשבוננו בית חולים צבאי זמני בטירה ומימן את כל הוצאותיו. מאה ועשרים מיטות הותקנו אז בשתי הגלריות הגדולות של קטרינה דה מדיצ'י, עם נוף לנהר השר. בקומת הקרקע היה חדר ניתוח בעל ציוד מתקדם לתקופה, כולל אחת ממכונות הרנטגן הראשונות בעולם. סימונה מנייר, כלתו של גסטון מנייר ואשתו של בנו ג'ורג', שימשה כאחות ראשית ומנהלת בית החולים. היא טיפלה בפצועים ושיתפה פעולה עם הרופאים והמנתחים. בסך הכל טופלו שם 2,254 חיילים פצועים, רובם פצועים באורח קשה, עד ה-31 בדצמבר 1918.

גלריית הכרכרות

גלריית הכרכרות, שנמצאת באורווה הגדולה של החווה מהמאה ה-16 היא אוסף נדיר של עגלות סוסים שהיו שייכים לאצילים ולבני הכפר. בין העגלות ניתן למצוא כרכרות צרפתיות טיפוסיות, כמו "LE BREAK" ו-"LE TONNEAU", או כרכרות אנגליות כמו "TILBURY" שמהוות חלק מאוצרות המורשת שחשוב לנו לשמר. בין אם מדובר במרכבה של אדון נכבד או בכרכרה של כפריים, השימוש בהם נעשה בעיקר במאה ה-19, ובכפרים המרוחקים נעשה בהן שימוש עד היום...

